

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs I. Vtrum Deus sit corpus. artic. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

perire, tamquam vocem audiens, & ad aspectum discens, adores eum, qui tam pulchrum & admirabile corpus creavit: tacet galum, sed ipsius aspectus vocem rubâ clariorem emittit, per oculos, non per aures nos docens: hic enim sensus à natura est illo certior & manifestior: si enim per libros docisset & literas, linguarum quidem peritus scripsit didicisset: nesciens verò, nihil indo aditus abisset, si quis alius non dixisset. Et dives quidem librum emisisset: pauper autè emere non potuisset. Rursum: Vocem quidem illa per literas significatam sciens intus positus nosset: Scythia verò, Barbarus, & Indus, & Aegyptius, & omnes lingua carentes illa, nihil doceri abisset. Hoc autem de celo discere datur, sed Scythia, & Barbarus, & Indus, & Aegyptius, & omnis homo per terram vadens, hanc vocem audiet: non enim per aures, sed per oculos in mentem incidit nostram. Visibilius autem participatio eadem, neque differens, sicut linguarum. In hunc pariter librum & idiota, & sapiens inuiri poterunt: & pauper, & dives, & quocumque quis venerit, in celum respiciens, sufficientem accipiet doctrinam ex aspectu: quod quidem & ipse propheta innuens, quod vocem creatura barbaria emittit, & Grecis & omnibus uniuersaliter hominibus sic intelligi facilem, dicebat: Non sunt loquela, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum: hoc est, non est genus, neque lingua, quae hanc vocem intelligere non possit. Hactenus Chrylotosus.

Triplicis via cognoscendi Deum naturaliter explicatur. Prima casualitatis.

Illud vltimò addiderim, triplicem tradi viam cognoscendi Deum naturaliter ex B. Dionysio. Prima, atque fundamentum aliarum appellatur casualitatis: cum videlicet ab ipsis rebus naturalibus ad primam causam effectricem cognoscendo progredimur. Haec via licet cognoscatur prædicata quædam propria Dei, comparatione tamen creaturarum ei conueniunt, aut certe admixtam habent aliquam negationem, ratione cuius intelliguntur soli Deo conuenire, qualia sunt, esse primam causam, esse creatorem sempiternum, & similia. Quare nullum hac via prædicarum merè posituum & absolutum de Deo concipimus: quò fit, vt hac via quidditatiuè Deum minimè cognoscamus.

Secunda eminentia.

Secunda via appellatur eminentia. Etenim cum via casualitatis ostendatur, Deum esse causam primam omnium rerum, omniaque ab eo tamquam è fonte, & prima causa æquiuoca efficiente emanasse, liquidò constar, creatura omnia in eo esse altiori quodam modo, quàm in se ipsis. Cum item via casualitatis ostendatur, Deum habere essentiam, & potentiam infinitam, ac illimitatam, dubium non est, Deum esse, ac proinde, illud esse, quod creatura in eo habent, in infinitum distare à rebus creatis, & ob eam causam creatura esse non posse perfectam Dei similitudinem, sed imperfectam valde, quasi vestigium à perfectione, & ab esse diuino multum deficiens, vt Dionysius de celesti Hierarchia c. 2. & aliis in locis affirmat. Si ergo ante oculos constituamus magnitudinem, multitudinem, pulchritudinem, perfectionem, atque ordinem rerum omnium, quæ à Deo emanarunt, simulque facultates ac vires earum, indeque mentem ad eminentiam causæ vnde prodierunt, attollamus, pariterque attendamus, nihil limitatum, quod in rebus creatis conspiciamus, posse Deo conuenire, sed ea, quæ perfectioni finitæ & infinitæ atque illimitatæ communia sunt, non solum in admirationem magnitudinis, perfectionis diuinæ, attributorumque diuinorum rapiemur, sed etiam comperiemus, ea tantum prædicata realia absoluta (id est, non significantia respectum ad creaturas) esse attributa diuina, in eo formaliter existentia, quæ perfectioni finitæ & infinitæ atque illimitatæ com-

Creata esse negantur perfecta Dei similitudo, sed imperfecta. An valde & quasi vestigium.

Attributa diuina proprie loquendo qua.

munia sunt, qualia sunt entitas, substantia, sapientia, bonitas, intellectus, voluntas, &c. Quorum quædam, vt interna & quidditatiua Deo concipiuntur: cuius modi est ens, essentia, substantia, & spiritus: quædam verò vt affectiones Dei atque essentia, quæ proinde peculiari ratione attributa Dei & essentia dicuntur: huius generis sunt intellectus, voluntas, sapientia, bonitas, &c. Cum verò hæc à nobis concipi non possint in hac vita, quemadmodum realem quem habent in Deo, eò quòd illum res creatæ, vt pote ab illo infinitè distantes, non possint ostendere: fit, vt neque via eminentia conceptum absolutum realem proprium Deo, in quo nihil negationis admisceatur, formare possimus in hac vita, sed solum prædicata communia Deo & creaturis: atque adeò fit, vt neque Deum in hac vita quidditatiuè, quoad propria ipsius prædicata, cognoscere valeamus.

Eorum quædam vt interna essentia concipiuntur, alia vt Dei affectiones.

De deo conceptum absolutum realem proprium formare in hac vita non possumus.

Tertia via remotionis.

Tertia via dici solet remotionis, cum videlicet prædicata realia & absoluta, quæ Deo & creaturis communia sunt, ad Deum coarctamus adiunctione alicuius negationis, qua omnem creaturarum imperfectionem à Deo remouemus. Hoc pacto mente concipimus Deum, ens quoddam atque substantiam infinitam, illimitatam, simplicem omnino, omnipotentem, incomprehensibilem: concipimus etiam eum, sapientiam infinitam, bonum per essentiam, id est, non per participationem ab alio, &c. At licet hac via prædicata Deo propria concipiamus, non tamen concipimus prædicata incomplexa, sed complexa, potiusque cognoscimus de Deo quid non sit, quàm quid sit, vt Dionysius tum c. 2. de celesti hierarchia, tum alibi, & Damascenus i. libro fidei orthodoxæ cap. 4. aliique Patres atque scholastici Doctores affirmant. Verba Dionysij hæc sunt. Nonnumquam dissimilibus interpretationibus, quæ negant, ab eisdem Scripturis laudibus diuina essentia ornatur. Vt cum eam, vt ita dicam, inuisibilem dicunt, immensam, atque incomprehensibilem: quæ quidem non quid sit, sed quid non sit significant. Hoc enim mea quiddam sententia magis proprie in ea dicitur, &c.

QVÆSTIO III.

De Dei simplicitate.

DEMONSTRATVM est quæstione præcedente, Deum esse. Quoniam verò in hac vita cognoscere non possumus de Deo quid sit, sed potius quid non sit, remouendo ab eo imperfectiones creaturarum, vt ad finem quæstionis præcedentis ostensum est: id præstat D. Thomas quæstionibus sequentibus. Hac ergo 3. q. ostendit, Deum esse simplicem omnino, id est, carere omni genere compositionis.

Ordo quæstionis inuisibilem, & sequentes.

ARTICVLVS I.

Verum Deus sit corpus.

FERTVLIANVS, vt Augustinus de hæresibus, hæresi 86. refert, in eo fuit errore, vt diceret, Deum esse corpus. Eum tamen nititur ibi excusare Augustinus, quod forte in eo sensu intellexerit esse corpus, quòd non sit nihil, sed substantia indiuisibilis, vbique præfens. Hæretici Vadiani nuncupati, asseruerunt, Deum esse corpus cum membris & effigie instar hominis, vt Augustinus ibidem hæresi 50. refert. Qui ob eam causam Anthropomorpha dicti sunt.

Error eorum qui Deum esse corpus asseruerunt.

Contraia

Concluse
Deum non esse
corp.

Contra conclusio Diui Thomae, qua compositio ex partibus integrantes à Deo remouetur, est Deum non esse corpus. Ea verò est apertè de fide, vt constat ex illo Ioannis 4. Spiritus est Deus. Quod Christus idem Samaritana dixit, vt eam doceret, Deum, tamquam vbique per essentiam praesentem, esse in spiritu vbique adorandum. Ex quo rursus confirmari potest, Deum non esse corpus: aliàs neque penetratiùs cum aliis corporibus, neque totus vbique posset esse praesens. Idem constat ex aliis locis Scripturae. Definuiturque est in Concilio Lateranensi 2. sub Innocentio 3. capite Firmiter. de summa Trinitate & fide Catholica, illis verbis: *Una substantia simplex omnino*...

si non ad partem, meminit D. Thomas, diximus q. metaphysica...

ARTICVLVS III
Vtrum sit idem Deus, quod sua essentia, vel natura.

D EUM esse idem cum sua essentia & natura, est de fide, vt constat ex Concilio Lateranensi, capite Firmiter. de summa Trinitate & fide Catholica, vbi ita habetur. *Vnus est solus verus Deus, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu natura simplex omnino.* Colligitur praeterea ex multis locis sacrae Scripturae, in quibus attributa abstractè significata, de Deo affirmantur. Ioannis 14. *Ego sum via, veritas, & vita.* Ioannis 1. *Deus lux est.* cap. 4. sequenti, *Deus caritas est.* Vnde Dionysius 4. cap. de diuinis nominibus, *pulchrum inquit & pulchritudo diuina, distinguendaque non sunt in causa, quae vno comprehendit omnia.* Atque tum ibi, tum alibi abstracta de Deo affirmantur.

Deus idem cum essentia & natura.

Attributa abstractè significata affirmantur de Deo.

Confirmatur ex communi consensu Patrum: potissimum ex Augustino 11. de Ciuitate Dei cap. 10. vbi ait, *Deum atque Trinitatem simplicem esse omnino: & ideo simplicem dici, quoniam quod habet hoc est, sicut pater ad se ipsum dicitur viuens, habendo vniuersam vitam, & eandem vitam ipse est.* Addit: *Propter hoc uaque natura dicitur simplex, cui non sit aliquid habere, quod vel possit amittere, vel aliud sit habens, aliud quod habet.* Et infra: *Secundum hoc ergo dicuntur tria simplicita, quae principaliter, verèque diuina sunt, quod non aliud est in eis qualitas, aliquid substantia: nec aliorum participatione, vel diuina, vel sapientia, vel beata sunt.* Hactenus Augustinus. Idem docet 17. de Trinitate cap. 17. Hilarius 7. de Trinitate ait. *Non ex compositis Deus, qui uita est, subsistit, neque qui uerus est, ex infirmis continetur, neque qui spiritus est, ex disparibus formis est, totum, quod in eo est, unum est.* Et libro beati uo: *Non humano modo Deus ex compositis est, ut in eo aliud sit, quod ab eo habeatur, aliud sit ipse, qui habeatur.* Idem affirmat Anselmus monolog. c. 14. & 16. Plura alia testimonia Sanctorum Patrum habes apud Magistrum in r. distinct. 8.

Accedit non solum testimonium Bernardi sermone 80. Super cantica, Augustini, & Fulgentii, quos citat in confirmationem huius sententiae, sed & condemnatio, qua Eugenius in Concilio Remensi errorem Gilberti Pictauiensis Episcopi condemnauit, qui has propositiones, *Deus est uerus, Deus est ueritas*, & similes, dicebat simpliciter non esse ueras. Quando ergo aliqua reperiuntur in Scriptura sacra, dicebat exponendum esse abstractum per concretum, vt illas, *Deus est ueritas, Deus est uita*, ita exponebat, id est, *uerus, & uiuens*: eum tamen, si ad diuinam simplicitatem attendas, potius concreta per abstracta exponenda sint, vt Bernandus ibidem, & Anselmus monolog. cap. 15. rectè affirmant. Quoniam uerò Deus eo modo simplicissimus est, vt tamen subsistat, concreta etiam ratione substantiae uerè de illo praedicantur.

Gilberti error in concil. Remen. ab Eugenio damnatus.

Hoc loco disputari poterat, vtrum suppositum creatum tam in rebus materiatis, quam in spiritualibus, distinguatur à sua natura singulari, uerbi gratia, Plato à sua singulari humanitate, communiùs tamen id fiet cum tertia parte de incarnatione agatur. Disputari etià poterat: an sicut essentia diuina

ARTICVLVS II.

Vtrum in Deo sit compositio formae, & materiae.

Deum non consistit materia & forma.

I N Deo non esse compositionem ex forma & materia, est de fide, vt constat ex Concilio Lateranensi 2. cap. Firmiter, & capite Damianus. de summa Trinitate & fide Catholica. In quorum primo dicitur, *in Deo unum esse essentiam, substantiam, seu naturam simplicem omnino.* In altero, de substantia Paris dicitur, quod *indivisibilis sit, ut potest esse omnino.* Confirmatur, quia quod constat materia & forma, est corpus: materia namque partes integrantes habet, subiectumque est trine dimensionis: sed ostensum est articulo praecedente, tum rationi naturalis, tum etiam fidei repugnare Deum esse corpus: ergo contra fidem & rationem naturalem est affirmare, Deum materia & forma consistere. Deinde confirmatur contrarium esse rationi naturali: primò, quoniam materia de se est pura potentia comparatione formae: ergo indiget causa efficiente, qua reducatur ad actum: si ergo Deus consistet materia & forma, dabitur causa efficiens prior Deo, à qua producatur, quod contradictionem implicat: cum nomine Dei, primum quoddam efficiens intelligamus, quod ex se, & non ab alio habeat esse, vt articulo ultimo quaestionis praecedentis uisum est.

Secundò, quoniam (vt argumentatur D. Thomas inferius artic. 7. & 1. contra gentes cap. 18.) si in Deo esset compositio ex materia & forma, aut quouis alio modo ex partibus, aliquid esset prius Deo, saltem natura, atque eò simplicius, quandoquidem partes priores naturae, & simpliciores sunt suo toto: consequens tamen absurdum est, & impossibile: cum nomine, Dei, primum ens simpliciter intelligamus.

Adde, quod aliquid esset in Deo, quod non esset Deus: quandoquidem, quod materia & forma consistat, neque est sua materia, neque sua forma. Vide rationes alias D. Thomae hoc loco, & 1. contra gentes c. 16. 17. 18. & 20. Scoti in 1. d. 8. q. 1. & Durandi q. 4. De principio indiuiduationis, cuius in respon-